

SUAUGUSIUOSIUS MOKYTIS MOTYVUOJANTYS VEIKSNIAI IR PRIEMONĖS POZITYVIOSIOS TĖVYSTĖS MOKYMO GRUPĖSE

Laura Vaitkienė, Gitana Tolutienė

Klaipėdos universitetas

Anotacija

Siekiant užtikrinti sklandų suaugusiųjų mokymosi procesą ir tinkamai juos motyvuoti, pastarąją išlaikant bei užtikrinant teigiamą jos kaitą, andragogui svarbu išmanyti pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius motyvuojančius mokytiis veiksnius ir priemones, aktuali mokslinė problema, kokie vidiniai ir išoriniai veiksniai motyvuoja suaugusiuosius mokytiis ir kokias veiksmingas priemones andragogas turėtų taikyti, siekdamas motyvuoti besimokančiuosius pozityviosios tėvystės mokymo grupėse ir taip palaikyti teigiamą jų mokymosi motyvaciją per visą mokymosi procesą? Straipsnyje siekiama atskleisti ir pagrįsti suaugusiuosius motyvuojančius mokytiis veiksnius ir veiksmingas motyvuojančius mokytiis priemones pozityviosios tėvystės mokymo grupėse. Atlikto tyrimo aktualumą ir originalumą atskleidžia autorių siekis parodyti, kad motyvuojančių mokytiis veiksmių bei priemonių išmanymas gali būti praktiškai naudingas andragogui motyvuojant tėvus mokytiis pozityviosios tėvystės mokymo grupėse. Praktiniu požiūriu gauti tyrimo duomenys gali būti reikšmingi siekiant veiksmingai motyvuoti tėvus, išlaikant ir stiprinant jų mokymosi motyvaciją per visą mokymosi procesą. Remiantis tyrimo rezultatais nustatyta, kad suaugusiųjų mokymosi motyvacija turi būti palaikoma ir stiprinama per visą pozityviosios tėvystės mokymo procesą, o jos teigiama kaita priklauso nuo andragogų taikomų priemonių veiksmingumo bei suaugusiuosius motyvuojančių mokytiis veiksmių išmanymo. Straipsnyje pateikiami tyrimo rezultatai atskleidžia suaugusiuosius mokytiis pozityviosios tėvystės motyvuojančius vidinius ir išorinius veiksnius bei, respondentų požiūriu, veiksmingas juos mokytiis motyvuojančias priemones.

PAGRINDINIAI ŽODŽIAI: motyvuojantys mokytiis veiksniai ir priemonės, pozityvioji tėvystė, pozityviosios tėvystės mokymo dalyviai, andragogas.

Abstract

Recognizing that, in order to ensure a smooth adult learning process and to motivate them properly, maintaining the learning motivation and ensuring its positive change, it is important for the andragogue to know the factors and measures that motivate the participants of the positive parenting training groups, the scientific problem becomes relevant: what are the internal and external factors motivate and what motivating measures are important for an andragogue to apply in order to strengthen adult learning motivation in positive parenting training groups? Therefore, this article aims to reveal and substantiate the factors that motivate adults to learn and effective motivate to learn measures in positive parenting training groups. The relevance and originality of the research is revealed by the authors' desire to show that knowledge of motivating to learn factors and measures can be practically useful for an andragogue in motivating to learn parents in positive parenting training groups. From a practical point of view, the obtained research data can be significant in order to effectively motivate parents, maintaining and strengthening their learning motivation throughout the learning process. The results of the research showed that learning motivation must be based on its maintenance and strengthening during all positive parenting trainings, and its positive change depends on the effectiveness of andragogy measures and knowledge of adult motivating factors for learning. The article presents the results of the research, which reveals the internal and external factors motivating adults

to learn positive parenting and, from the respondents' point of view, effective means of motivating them to learn.

KEY WORDS: motivating factors and measures to learn, positive parenting, positive parenting training participants, andragogue.

DOI: <http://dx.doi.org/10.15181/tbb.v85i2.2193>

Įvadas

Pozityvioji tėvystė yra sudėtingas reiškinys, kur būtinos teorinės ir praktinės žinios. Kadangi tai neįgimtas dalykas, ją būtina ugdyti, siekiant sudaryti visavertės vaiko asmenybės formavimosi sąlygas, kartu paskatinti puoselėti šiltus tėvų ir vaikų tarpusavio santykius, kurie pagrįsti abipuse pagarba ir pozityvumu. Pozityviajai tėvystei būtinos ne tik vidinės sąlygos, bet ir išorinė pagalba, kuri sudarytų galimybę tėvams įgyti pozityviosios tėvystės žinių bei tobulinti pozityvaus vaikų auklėjimo įgūdžius.

Lietuvoje, priėmus Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymą (TAR, 2017-02-20, Nr. 2780), kuriuo uždraustas visų formų vaikų smurtas (fizinis, emocinis, seksualinis ir nepriežiūra), tėvams dar aktualiau įgyti pozityviosios disciplinos žinių. Remiantis AIKOS informacinės mokymosi galimybių sistemos duomenimis, Lietuvoje pozityviosios tėvystės mokymai vykdomi pagal neformaliojo suaugusiųjų švietimo programas. Sukurta keletas ilgalaikių sertifikuotų tėvystės įgūdžių lavinimo programų, kurios vedamos tėvų grupėse: STEP (angl. *Systematic Training for Effective Parenting*) – vaikų auklėjimo įgūdžių ugdymo tėvų mokymo programa; „Sėkminga tėvystė“, taikoma skirtingas reikmes ir tėvystės patirtį turintiems tėvams, ir pan. Tėvų mokymo programų veiksmingumu ir nauda domimasi ne tik praktiniu, bet ir moksliniu lygmeniu tiek užsienio šalyse (Mihelic ir kt., 2017; Wainwright ir kt., 2017; Ludmer ir kt., 2017; Lansford, 2017; Rodrigo, 2016 ir kt.), tiek ir Lietuvoje (Drobelenė, 2016; Vyšniauskytė-Rimkienė ir kt., 2016, kt.).

Analizuojant tėvų įsitraukimo ir jų įtraukimo į pozityviosios tėvystės mokymus galimybes, svarbu suvokti suaugusiųjų motyvuojančius mokyti veiksnius bei priemones. Mokslinių šaltinių (Gorges, 2016; Frank ir kt., 2015; Kormos ir kt., 2014; Jones, 2013; Stahlschmidt ir kt., 2013; Jatkauskienė, 2013; Gegenfurtner ir kt., 2012, kt.) analizė suaugusiųjų mokymosi motyvacijos aspektu rodo, kad suaugusiųjų apsisprendimas ir suinteresuotumas mokyti priklauso nuo įvairių dalykų. Suaugusiajam priėmus sprendimą dalyvauti mokymosi procese, svarbu išlaikyti jo motyvaciją, kuri mokymosi procese dėl įvairių (objektyvių ar subjektyvių) priežasčių gali kisti (didėti arba gerokai sumažėti). Tai reiškia, kad į sėkmę orientuotas suaugusiųjų mokymasis bei jų ilgalaikės mokymosi motyvacijos išlaikymas andragogui tampa tikru iššūkiu. Iš čia kyla tyrimo klausimas, kaip tinkamai

motyvuoti tėvus, siekiant išlaikyti ir skatinti jų teigiamą mokymosi motyvaciją pozityviosios tėvystės mokymo procese?

Išanalizavus pozityviosios tėvystės gebėjimų ugdymo tėvų grupėse aspektus, galima teigti, kad esminiai suaugusiųjų mokymosi motyvaciją skatinantys dalykai, lemiantys jos teigiamą kaitą, yra vidinis dalyvio nusiteikimas, mokymo naudos suvokimas, besimokančiojo poreikius atitinkanti andragogo sukurta mokymosi aplinka. Nuo andragogo profesionalumo, jo turimų vidinių ir išorinių išteklių, gebėjimo motyvuoti besimokančiuosius didele dalimi priklauso tėvų įsitraukimo į pozityviosios tėvystės gebėjimų ugdymosi procesą sėkmė ir veiksmingumas. Kitaip tariant, andragogui būtina pažinti besimokančiuosius, jų asmeninius poreikius, interesus, lūkesčius, išsiaiškinti jų mokymosi motyvaciją lemiančius veiksnius ir, atsižvelgus į tai, taikyti atitinkamas besimokančius tėvus mokyti motyvuojančias priemones.

Nors dėl suaugusiųjų mokymosi ir pozityviosios tėvystės efektyvumo atlikta nemažai mokslinių tyrimų (Mihelic ir kt., 2017; Lindsay ir kt., 2017; Larzelere ir kt., 2017; Dreikurs ir kt., 2017; Carrol ir kt., 2016; Frank ir kt., 2015; Seay ir kt., 2014; Burvytė, 2014; 2016; Drobelenė, 2016; Vyšniauskytė-Rimkienė ir kt., 2016; Breidokienė ir kt., 2015; Jonynienė ir kt., 2015, kt.), tyrimų apie tėvus motyvuojančius mokyti veiksnius ir priemones, kurie padėtų pozityviosios tėvystės mokymus vedantiems specialistams (andragogams) veiksmingai didinti tėvų mokymosi motyvaciją, pasigendama. Taigi, siekiant užtikrinti sklandų suaugusiųjų mokymosi procesą ir tinkamai juos motyvuoti, išlaikant mokymosi motyvaciją bei užtikrinant teigiamą jos kaitą, andragogui svarbu išmanyti pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius motyvuojančius mokyti veiksnius ir priemones. Todėl aktuali straipsnyje gvildinama mokslinė problema: kokie vidiniai ir išoriniai veiksniai motyvuoja suaugusiuosius mokyti, kokias veiksmingas priemones andragogas turėtų taikyti, siekdamas motyvuoti besimokančiuosius pozityviosios tėvystės mokymo grupėse ir taip palaikyti teigiamą jų mokymosi motyvaciją per visą mokymo procesą?

Tyrimo objektas: besimokančius tėvus motyvuojantys mokyti veiksniai ir priemonės.

Tyrimo tikslas: atskleisti ir pagrįsti suaugusiuosius motyvuojančius mokyti veiksnius bei veiksmingas motyvuojančias mokyti priemones pozityviosios tėvystės mokymo grupėse.

Tyrimo metodai. Atlikus mokslinės literatūros ir dokumentų apie pozityviosios tėvystės gebėjimų ugdymą Lietuvoje ir pasaulyje, suaugusiųjų mokymąsi motyvuojančius veiksnius, priemones, andragogo vaidmens aspektus motyvuojant suaugusiuosius mokyti pozityviosios tėvystės analizę, vykdyta pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvių apklausa, siekiant ištirti jų požiūrį į besimokančius

tėvus motyvuojančius veiksnius ir taikomas veiksmingas motyvuojančias mokytiis priemones.

1. Suaugusiųjų mokytiis motyvuojančių veiksmių ir priemonių pozityviosios tėvystės mokymo grupėse tyrimo pristatymas, pagrindinių tyrimo rezultatų analizė

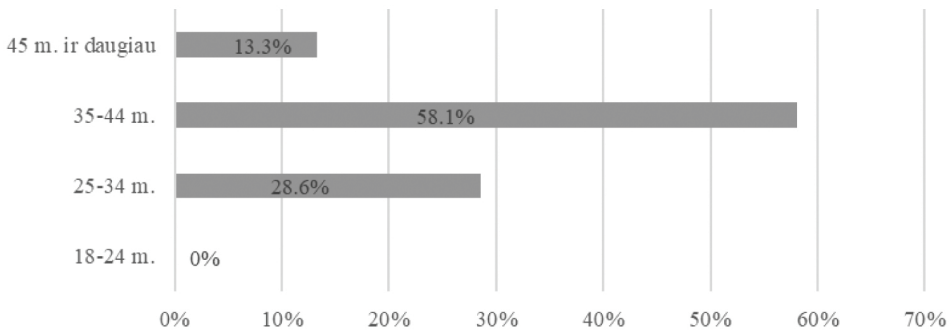
Tyrimo apibūdinimas. Siekiant išsiaiškinti pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvių požiūrį į motyvuojančius mokytiis veiksmius ir priemones, parengtas tyrimo instrumentas (anketa), kurio klausimus sudarė trys struktūriniai blokai (žr. 1 lentelę).

1 lentelė. Anketos klausimų struktūriniai blokai

Klausimų blokas	1 blokas 1–4 klausimai	2 blokas 5–12 klausimai	3 blokas 13–17 klausimai
	Demografiniai	Motyvuojantys mokytiis veiksniai ir mokymosi motyvacijos kaita pozityviosios tėvystės mokymo grupėse	Motyvuojančios mokytiis priemonės ir jų veiksmingumas pozityviosios tėvystės mokymo grupėse
Klausimų blokų turinys	Respondentų lytis, amžius, užimtumas, išsilavinimas	Respondentų požiūris į motyvuojančius mokytiis veiksmius, mokymosi motyvacijos kaitos tendencijas	Respondentų požiūris į taikomas motyvuojančias mokytiis priemones ir jų veiksmingumą, specialisto (andragogo) taikomų motyvavimo mokytiis priemonių, motyvuojančių veiksmių išmanymo ir besimokančiųjų mokymosi motyvacijos kaitos sąsajas

Apklausa elektroniniu paštu vykdyta 2020 m. vasario – kovo mėnesiais. Išsiųsta 112 anketų, grįžo ir kaip duomenims apdoroti tinkamos atrinktos 105 anketos. Prašymai užpildyti anketos klausimus respondentams išsiųsti elektroninio pašto adresais, kuriuos nurodė pozityviosios tėvystės mokymus vedantys fiziniai ar juos organizuojantys juridiniai asmenys. Tyrime dalyvavę fiziniai ar juridiniai asmenys, organizuojantys pozityviosios tėvystės grupių mokymus, savo pavadinimų viešinti nenorėjo, tad straipsnyje jie nebus skelbiami.

Taigi šiame tyrime dalyvavo 105 tėvai, lankantys ar lankę pozityviosios tėvystės mokymo grupes didžiuosiuose Lietuvos miestuose – Klaipėdoje, Kaune, Vilniuje. Kiekybinio tyrimo imtis sudaryta, remiantis homogeninių grupių atran-

1 pav. Respondentų pasiskirstymas pagal amžių

ka, respondantai atrinkti patogiosios bei „sniego gniūžtės“ atrankų būdais. Tyrimo metu gauti duomenys statistiškai apdoroti *IBM SPSS Statistics* (20.0 versija) ir *MS Excel*. Analizei taikyta aprašomoji statistika, koreliacinė analizė, parametrinis ir neparametrinis skirtumų įvertinimo kriterijai. Skaičiuojant pasirinktas patikimumo lygmuo $p < \alpha = 0,05$.

Respondentų demografinės charakteristikos. Apibendrinta demografinių duomenų analizė atskleidė, kad absoliučiąją daugumą sudarė moterys: jų – net 90,5 proc. Didžiąją dalį apklaustųjų sudarė vyresni nei 24 m. amžiaus respondentai: daugiau nei pusės (58,1 proc.) respondentų amžius – 35–44 m., 28,6 proc. – 25–34 m. amžiaus, likusioji dalis (13,3 proc.) – 45 m. ir vyresni (1 pav.).

Didžiausia tyrime dalyvavusiųjų dalis (84,8 proc.) – dirbantys ir turintys aukštąjį išsilavinimą (70,5 proc.) asmenys. Tai rodo, kad pozityviosios tėvystės mokymo grupės pasižymi heterogeniškumu, t. y. į jas susirenka skirtingo amžiaus, lyties, socialinės padėties asmenys. Tuo tarpu demografiniai duomenys apie respondentų lytį patvirtino tyrėjų (Stahlschmidt ir kt., 2013, kt.) teiginius, kad pozityviosios tėvystės mokymo grupėse dalyvauja mažai tėvų (vyrų). Tad galima teigti, kad siekiant motyvuoti tėvus (vyrus) mokytis tam reikėtų skirti papildomai dėmesio.

Vidiniai ir išoriniai suaugusiųosius mokyti motyvuojantys veiksniai, besimo-kančių tėvų mokymosi motyvacijos kaita pozityviosios tėvystės mokymo grupėse. Siekiant nustatyti tėvus motyvuojančius mokytis veiksnius, respondentų prašyta nurodyti vidinius ir išorinius juos mokyti motyvuojančius veiksnius. Tyrimu nustatyta, kad didžioji dalis (27,1 proc.) respondentų lanko pozityviosios tėvystės mokymo grupes, nes jiems svarbu išspręsti problemas, kurių kyla auginant vaikus. Be to, respondentams svarbu patenkinti šiuos vidinius poreikius: keistis ir įgyti naujų elgesio bei bendravimo su vaiku įgūdžių (24,2 proc.), jausti mokymo naudą, siekiant su vaikų auginimu susijusių tikslų (19,3 proc.), didinti pasitikėjimą savimi, kaip tėvu, ir savo jėgomis (15,2 proc.) (žr. 2 lentelę).

2 lentelė. Vidiniai respondentus mokytiis motyvuojantys veiksniai

Vidiniai veiksniai	Atsakymai
Noras išspręsti iškilusias problemas, su kuriomis susiduria augindami vaikus	27,1 %
Vidinis poreikis keistis ir įgyti naujų elgesio bei bendravimo su vaiku įgūdžių	24,2 %
Mokymų naudos pajautimas: mokymai padeda siekti su vaikų auginimu susijusių tikslų	19,3 %
Noras didinti pasitikėjimą savimi, kaip tėvu, ir savo jėgomis	15,2 %
Poreikis bendrauti su kitais vaikus auginančiais tėvais, sužinoti, kaip jie sprendžia auklėjimo problemas savo šeimose, išdrįsti dalintis savo patirtimi	8,9 %
Poreikis įsivertinti savo stipriąsias tėvystės puses, neakcentuojant trūkumų	5,2 %

Išskirti išoriniai tėvus motyvuojantys mokytiis veiksniai – mokymų turinys ir metodai (34,7 proc.) bei mokymus vedančio asmens (andragogo) profesionalumas (22,6 proc.) – respondentų nurodyti kaip vieni pagrindinių išorinių mokytiis motyvuojančių veiksnių. Kaip išorinis mokytiis motyvuojantis veiksnys nemažos dalies tėvų (15,9 proc.) nurodytas darbo, šeimos rutinos ir mokymo suderinamumas (žr. 3 lentelę).

3 lentelė. Išoriniai, respondentus mokytiis motyvuojantys veiksniai

Išoriniai veiksniai	Atsakymai
Mokymų turinys ir metodai	34,7 %
Mokymus vedančio asmens profesionalumas	22,6 %
Galimybė suderinti darbą, šeimos rutiną ir mokymus	15,9 %
Mokymosi aplinka	11,7 %
Palankus šeimos narių požiūris	8,4 %
Palankus mokymosi vertinimas draugų rate	4,2 %
Finansinės galimybės	2,5 %

Tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad, siekdamas motyvuoti tėvus mokytiis, andragogas turėtų surasti abiem pusėms tinkamą užsiėmimų laiką, skatinti dalyvių pasitikėjimą savimi, kurti įkvepiantį, palaikantį, šiltą santykį su į mokymus atvykusiu asmeniu, sudaryti tokias mokymosi sąlygas, kad besimokantieji jaustų mokymų naudą ir patys stengtųsi ieškoti būdų, kaip derinti mokymus ir įsipareigojimus (darbą, šeimos interesus ir pan.).

Siekiant statistiškai reikšmingai įvertinti, ar mokytiis motyvuojančius veiksnius (tiek vidinius, tiek išorinius) vyrai ir moterys vertina vienodai, taikytas neparametris

trinis Mann-Whitney'aus kriterijus. Gauti rezultatai atskleidė, kad vyrų ir moterų vertinimai daugeliu atvejų reikšmingai nesiskiria (Mann-Whitney'aus kriterijaus reikšmingumo tikimybė – $p > 0,05$), išskyrus vyrų požiūrį į šiuos mokytis motyvuojančius veiksnius: mokymų programos lankstumas ir pagrįstas veiksmingumas auklėjant vaikus ($p = 0,036 < 0,05$) bei pirmenybės teikimas pozityviosios tėvystės mokymuisi grupėje, o ne kitu formatu (pvz., knygų skaitymas, individualios konsultacijos ir pan.) ($p = 0,007 < 0,05$). Gauti duomenys leidžia daryti prielaidą, kad, siekdamas skatinti tėvų (vyrų) mokymosi motyvaciją, andragogas pozityviosios tėvystės mokymų metu turėtų pagrįsti šių mokymų programos veiksmingumą ir praktinę naudą auklėjant vaikus.

Kadangi andragogo veikla neapsiriboja vien mokymų užtikrinimu, o jos sėkmė ir veiksmingumas priklauso nuo to, kaip andragogas geba atskleisti savo savitumą, vertybes, respondentų prašyta nurodyti reikšmingiausias andragogo kompetencijas, motyvuojant pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius mokytis. Tyrimu atskleista, kad labiausiai respondentus motyvuoja mokytis andragogo asmeninė ir profesinė patirtis, dirbant su šeimomis (18,3 proc.), be to, išskirtos šios tėvams motyvuoti mokytis būtinos andragogo kompetencijos: gebėjimas padrašinti mokymų dalyvius atsiverti, didinti jų pasitikėjimą savimi (13,8 proc.), informacijos pateikimo ir klausymosi įgūdžiai (13,5 proc.), empatiškumas (13,1 proc.), gebėjimas pasirinkti tinkamus veiklos metodus (11,6 proc.) (žr. 4 lentelę).

4 lentelė. Dalyvių motyvavimą mokytis užtikrinančios andragogo kompetencijos

Kompetencijos	Atsakymai
Asmeninė ir profesinė patirtis, dirbant su šeimomis	18,3 %
Gebėjimas padrašinti mokymų dalyvius atsiverti, didinti jų pasitikėjimą savimi	13,8 %
Informacijos pateikimo ir klausymosi įgūdžiai	13,5 %
Empatija, emocinė šiluma	13,1 %
Gebėjimas pasirinkti tinkamus veiklos metodus	11,6 %
Gebėjimas sutelkti heterogeninės grupės dalyvius bendrai veiklai	7,3 %
Socialinis jautrumas	4,9 %
Patikimumas	3,7 %
Gebėjimas valdyti konfliktines situacijas	3,7 %
Humoro jausmas	3,1 %
Autentiškumas	1,8 %
Lankstumas	1,8 %
Noras dalytis	1,8 %
Gebėjimas išryškinti dalyvių stipriausias puses	1,5 %

Kaip rodo asmeninė praktika, andragogas savo veikloje turi laikytis aukštų moralinio ir etinio elgesio standartų, vengti situacijų, kurios galėtų išprovokuo-

ti neigiamas emocijas, išankstinį nusistatymą, vieno ar kito asmens pasmerkimą, nes tai gali demotyvuoti tėvus mokytis pozityviosios tėvystės mokymo grupėse. Tad respondentų prašyta nurodyti, kokios elgsenos mokymus vedantis asmuo turėtų vengti, siekdamas veiksmingai motyvuoti tėvus mokytis. Didžioji dauguma respondentų nurodė, kad andragogas turi vengti išankstinio nusistatymo (26,2 proc.) ir savo asmeninių interesų kėlimo aukščiau už besimokančiųjų poreikius (25,4 proc.) (žr. 5 lentelę).

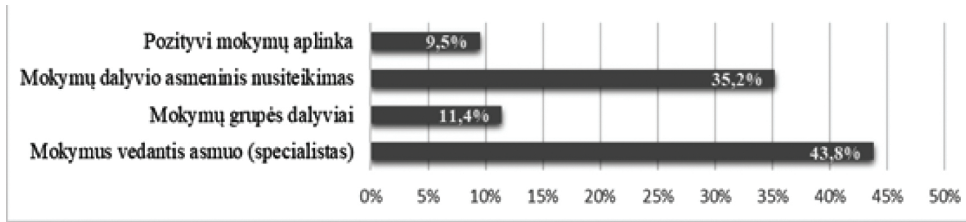
5 lentelė. Respondentų nurodyta vengtina andragogo elgsena

Vengtinios elgsenos aspektai	Atsakymai
Išankstinis nusistatymas	26,2 %
Savo asmeninių interesų kėlimas aukščiau besimokančiųjų interesų, poreikių	25,4 %
Neigiamos emocijos	18,6 %
Veiklos kreipimas į suaugusiųjų išmokymą (kaip mokykloje)	15,8 %
Globėjškumas ir kontrolė	10,4 %
Savo nuomonės pozityviosios tėvystės klausimais reiškimas	3,6 %

Tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad siekdamas veiksmingai motyvuoti tėvus mokytis pozityviosios tėvystės mokymo grupėse, andragogas savo veikloje turėtų vadovautis transformacinės lyderystės principais, t. y. sukurti visų mokymo dalyvių sąveiką didinančią, dalyvius mokytis motyvuojančią mokymosi aplinką, kurioje andragogo padedami besimokantieji įveiktų asmeninius iššūkius, tobulintų asmenines savybes, gebėjimus, įgūdžius, augtų ir tobulėtų pozityviosios tėvystės srityje.

Kadangi suaugusiųjų mokymosi motyvacija yra sudėtingas ir kintantis reiškinys, o andragogo bei mokymo dalyvių tarpusavio sąveika, andragogo gebėjimas kurti pozityvią, skatinančią, pasitikėjimu pagrįstą bendravimo atmosferą mokymų metu teigiamai veikia besimokančiųjų mokymosi motyvaciją, siekta išsiaiškinti, kaip keičiasi pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvių mokymosi motyvacija ir kas lemia jos kaitą. Tyrimu nustatyta, kad respondentų motyvacijos kaita labiausiai priklauso nuo mokymus vedančio asmens (43,8 proc.) ir paties besimokančiojo asmeninio nusiteikimo (35,2 proc.), mažiau svarbi mokymo grupės dalyvių bei pozityvios mokymų aplinkos įtaka tėvų mokymosi motyvacijos kaitai (2 pav.).

Kadangi į pozityviosios tėvystės mokymo grupes vyrų susirenka gerokai mažiau nei moterų, siekta išsiaiškinti vyrų ir moterų požiūrių skirtumus į jų mokymosi motyvacijos kaitą lemiančius veiksnius. Pritaikius neparametrinį Mann-Whitney'aus kriterijų, tarp mokymuose dalyvavusių asmenų lyties ir mokymosi motyvaciją lemiančių veiksnių pasiskirstymo nustatyti statistiškai reikšmingi skir-

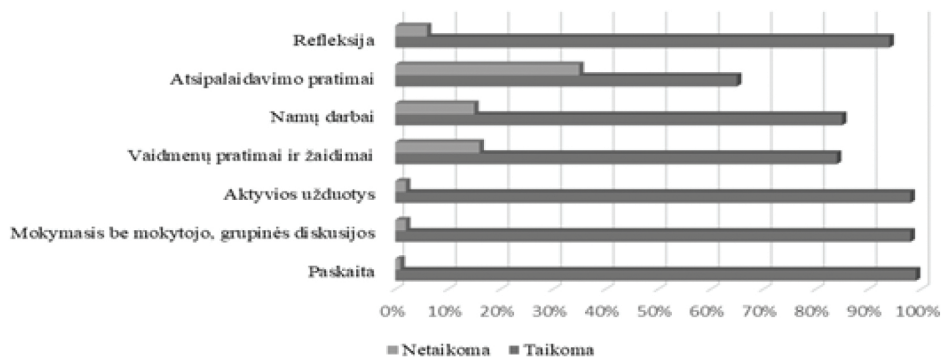
2 pav. Respondentų išskirti mokymosi motyvacijos kaitą lemiantys veiksniai

tumai ($p = 0,005 < 0,05$). Atlikus detalesnę duomenų analizę, nustatyta, kad visi respondentai vyrai (100 proc.) kaip lemiamą mokymosi motyvacijos veiksnį nurodė mokymo dalyvio asmeninį nusiteikimą.

Kadangi, pritaikius Kruskal'o-Wallis'o kriterijų, ryškių respondentų požiūrių skirtumų į mokymosi motyvacijos kaitą pozityviosios tėvystės mokymų grupėse pagal amžių ir išsilavinimą neišryškėjo ($p > 0,05$), tyrimo rezultatai leidžia daryti prielaidą, kad dalyvių mokymosi motyvacijos kaitą lemia pozityviosios tėvystės mokymus vedantys specialistai, t. y. tai, kaip jie geba atliepti besimokančiųjų poreikius ir lūkesčius. Apibendrinus gautų duomenų analizę, galima teigti, nors dalyvio asmeninis nusiteikimas yra svarbus mokymosi motyvacijos kaitos veiksnys, visgi mokymosi motyvacija labai priklauso nuo andragogo profesionalumo ir jo gebėjimo motyvuoti besimokantįjį mokyti.

Pozityviosios tėvystės mokymo grupėse taikomos motyvuojančios mokyti priemonės, jų veiksmingumas. Siekiant nustatyti pozityviosios tėvystės mokymo grupėse taikomų motyvuojančių mokyti priemonių veiksmingumą, respondentų prašyta nurodyti, kokios motyvuojančios priemonės mokymuose taikomos ir kaip jos veikia respondentų mokymosi motyvaciją. Tyrimu nustatyta, kad pozityviosios tėvystės mokymo grupėse taikomi šie metodai: paskaita (99 proc.), mokymasis be mokytojo diskusijos grupėse (98 proc.), skatinamosios užduotys (98 proc.), vaidmenų pratimai (84 proc.), namų darbai (85 proc.), atsipalaidavimo pratimai (65 proc.), refleksija (94 proc.) (žr. 3 pav.).

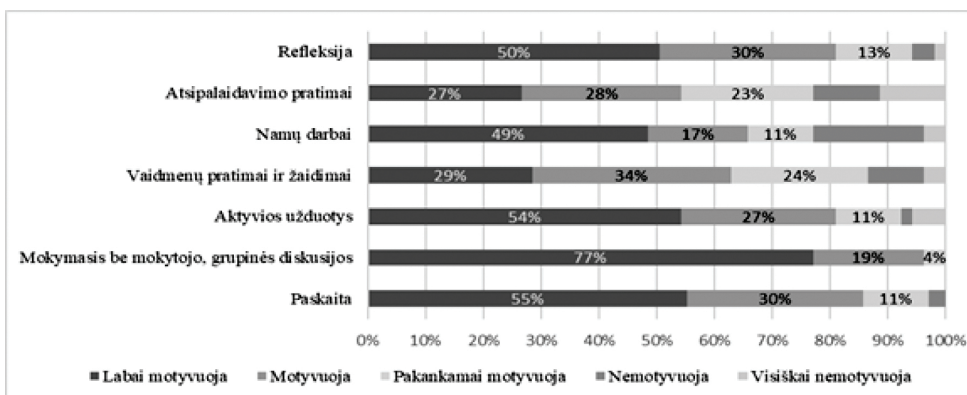
Kadangi tinkamai parinktas ir pritaikytas mokymosi metodas teigiamai veikia besimokančiojo mokymosi motyvaciją, o paties taikomo mokymo(si) metodo veiksmingumą lemia tai, kiek jį taikančiam andragogui pavyksta besimokantįjį įtraukti į mokymosi procesą, paskatinti jį aktyviai veiklai, respondentų prašyta įvertinti pozityviosios tėvystės mokymo grupėse taikomų priemonių veiksmingumą. Taikomų mokymo(si) metodų veiksmingumo analizė atskleidė, kad labiausiai respondentus motyvuoja mokymasis grupėje diskutuojant, dalijantis patirtimi, vieniems iš kitų mokantis (77 proc.); paskaita – mokymo metu specialisto patraukliai perteikiama informacija, atsižvelgiant į užsiėmimo temą apie vaiko raidą, tėvų ir vaikų santykius, vaikų elgesio koregavimo būdus ir pan. (55 proc.); mokymų metu

3 pav. Respondentų išskirti pozityviosios tėvystės mokymuose taikomi mokymosi metodai

skiriamos skatinamosios užduotys – problemų analizė, namų darbų aptarimas (54 proc.); refleksija, kai tėvai reflektuoja savo vaikų auginimo patirtį, gauna grįžtamąjį ryšį iš mokymus vedančio asmens bei kitų mokymuose dalyvaujančių tėvų apie savo auklėjimo stilių (50 proc.) (žr. 4 pav.).

Pritaikius neparаметrinį Mann-Whitney’aus kriterijų, gauti rezultatai atskleidė statistiškai reikšmingus vyrų ir moterų vertinimų skirtumus. Statistiškai reikšmingai nesiskyrė vyrų ir moterų požiūriai tik į šiuose mokymuose taikomų skatinamųjų metodų motyvavimo mokytiis veiksmingumą: paskaitą (informacijos perteikimą, atsižvelgiant į užsiėmimo temą) ir mokymąsi be mokytojo, diskusijas grupėje, nes Mann-Whitney’aus kriterijaus reikšmingumo tikimybė $p > 0,05$. Tuo tarpu kitų mokymo(si) metodų taikymas labiau motyvuoja mokytiis moteris nei

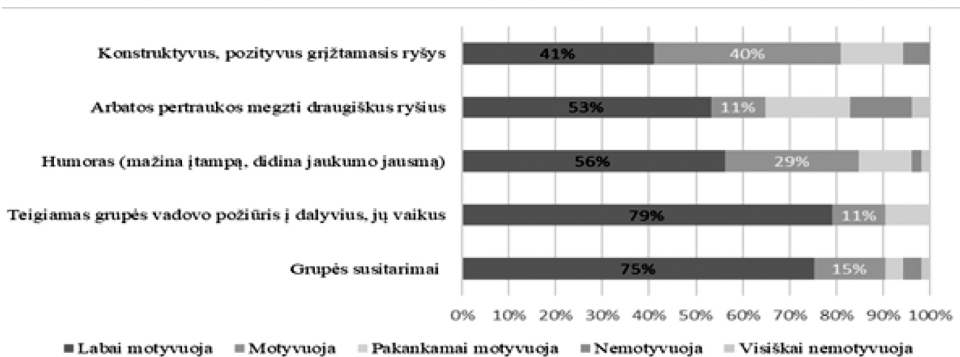
4 pav. Respondentų išskirtų taikomų metodų veiksmingumas motyvuojant pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius mokytiis

SUAUGUSIUOSIUS MOKYTIS MOTYVUOJANTYS VEIKSNIAI IR PRIEMONĖS...

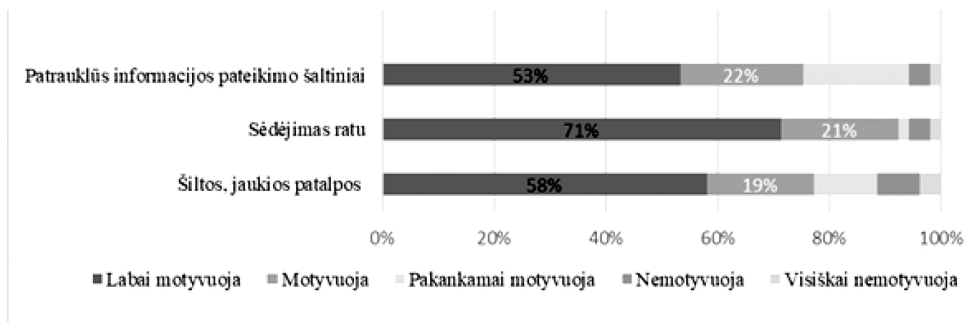
vyrus. Tyrimo rezultatai atskleidė tendenciją, kad veiksmingai motyvuoti mokytiis pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius siekiančiam andragogui svarbu valdyti grupės heterogeniškumą, atsižvelgti į vyrų ir moterų, kaip besimokančiųjų, ypatumus, taikyti skatinamuosius mokymosi metodus.

Kadangi tėvai į pozityviosios tėvystės mokymus atvyksta turėdami ne tik su vaikų auklėjimu susijusių lūkesčių, jiems svarbus bendravimo, dalijimosi vaikų auklėjimo patirtimi su kitais tėvais aspektas, sukurta pasitikėjimu pagrįsta ir emociškai saugi aplinka, respondentų prašyta išreikšti požiūrį į priemones, kuriomis andragogas kuria pozityvią mokymosi aplinką (tiek emocinę, tiek fizinę). Respondentų požiūriu, veiksmingiausiai motyvuoja mokytiis teigiamas grupės vadovo požiūris į grupės dalyvius ir jų vaikus, tuo tarpu arbatos pertraukėlės, lyginant su kitomis pozityvią emocinę aplinką padedančiomis kurti priemonėmis, mokymo grupių dalyvius motyvuoja mažiau (žr. 5 pav.). Tai leidžia daryti prielaidą, kad siekdamas veiksmingai besimokančiuosius motyvuoti mokytiis andragogas turėtų rinktis nematerialius saugios emocinės mokymosi aplinkos užtikrinimo būdus, t. y. atkreipti dėmesį į tai, kaip jis puoselėja pagarbą, palaikantį bendravimą su mokymo dalyviais, kad kiekvienas grupės narys jaustųsi priimtas, gerbiamas ir kartu su visais norėtų veikti bei siekti mokymosi tikslų.

Atliekant tyrimą respondentų prašyta nurodyti taikomas fizinės mokymosi aplinkos kūrimo priemones, jų veiksmingumą skatinant respondentų mokymosi motyvaciją. Išanalizavus tyrimo duomenis, darytina prielaida, kad veiksmingos yra tos motyvuojančios mokytiis priemonės, kurios dirbant mokymo grupėse leidžia tėvams saugiai jaustis. Tyrimo rezultatai atskleidė, kad andragogas veiksmingai motyvuos besimokančius tėvus mokytiis sudarydamas jiems sąlygas sėdėti ratu, nes taip kuriamas bendrumo, lygiavertiškumo jausmas, padedama dalyviams atsiverti, geriau išgirsti vienas kitą ir kt. (žr. 6 pav.).

5 pav. Respondentų požiūris į emocinės mokymosi aplinkos kūrimo priemonių veiksmingumą

6 pav. Respondentų požiūris į fizinės mokymosi aplinkos kūrimo priemonių veiksmingumą

Siekiant statistiškai reikšmingai įvertinti, ar mokymosi aplinkos (emocinės ir fizinės) kūrimo priemonių veiksmingumą motyvuojant besimokančiuosius mokyti vyrai ir moterys vertina vienodai, taikytas neparametrinis Mann-Whitney'aus kriterijus. Gauti rezultatai atskleidė, kad vyrų ir moterų vertinimai daugeliu atvejų reikšmingai nesiskiria (Mann-Whitney'aus kriterijaus reikšmingumo tikimybė $p > 0,05$), išskyrus vyrų požiūrį į grupės susitarimus ($p = 0,025 < 0,05$) bei mokymų organizavimą ir realizavimą šiltose, jaukiose patalpose ($p = 0,002 < 0,05$) – statistiškai šios motyvuojančios mokyti priemonės, lyginant su moterų požiūriu, vyrų nurodytos kaip mažiau veiksmingos.

Tyrimu siekta išsiaiškinti andragogo besimokančiuosius motyvuojančių mokyti veiksnių išmanymo, veiksmingų motyvuojančių priemonių taikymo ir respondentų mokymosi motyvacijos kaitos sąsajas. Respondentų prašyta nurodyti, ar mokymus vedančio asmens dalyvius motyvuojančių mokyti veiksnių išmanymas ir gebėjimas taikyti veiksmingas motyvuojančias mokyti priemones veikia jų mokymosi motyvaciją pozityviosios tėvystės mokymo grupėse. Didžioji dalis (64 proc.) respondentų nurodė teigiamą ir stiprėjančią mokymosi motyvaciją, kita dalis (13 proc.) atskleidė, kad motyvuojančius mokyti veiksnius ir veiksmingas mokyti motyvuojančias priemones taikantis andragogas pakeitė jų mokymosi motyvaciją iš neigiamos į teigiamą. Likusi statistiškai reikšminga respondentų dalis (19 proc.) sąsajos tarp andragogo motyvuojančių mokyti veiksnių išmanymo ir gebėjimo taikyti veiksmingas motyvuojančias mokyti priemones bei besimokančiųjų mokymosi motyvacijos kaitos nepatvirtino (žr. 6 lentelė).

Taigi tyrimo rezultatai išryškino tendenciją, kad mokymosi motyvacija susijusi su besimokančiojo vidinėmis paskatomis, priklauso nuo to, kiek jis pats suinteresuotas mokyti, todėl dalyvio mokymosi motyvaciją gali lemti vidinės priežastys, nepaisant pozityviosios tėvystės mokymosi procese andragogo sudarytų galimybių dalyviui siekti mokymosi tikslų. Visgi andragogui privalomas besimokančiuo-

SUAUGUSIUOSIUS MOKYTIS MOTYVUOJANTYS VEIKSNIAI IR PRIEMONĖS...

sius motyvuojančių mokytiis veiksmių nu(si)statymas bei jų mokymosi motyvacijos skatinimas. Tyrimo rezultatai patvirtino pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvių mokymosi motyvaciją kaip kintamą reiškinį, kurio teigiamai kaitai, be abejo, svarbus andragogo vaidmuo ir turimos kompetencijos.

6 lentelė. Motyvuojančių mokytiis veiksmių išmanymo, andragogo gebėjimo taikyti veiksmingas motyvuojančias priemones ir respondentų mokymosi motyvacijos kaitos tarpusavio sąsajos

Respondentų požiūris	Atsakymai
Mokymus vedantis asmuo puikiai išmano motyvuojančius mokytiis veiksmius ir geba taikyti veiksmingas mokytis motyvuojančias priemones, todėl mano mokymosi motyvacija yra teigiama ir stiprėja per visą mokymosi procesą	64 %
Mokymus vedantis asmuo puikiai išmano motyvuojančius veiksmius ir geba taikyti veiksmingas mokytis motyvuojančias priemones, bet mano mokymosi motyvacija nuo to nesikeičia – ji išlieka teigiama per visą mokymosi procesą	19 %
Mokymus vedantis asmuo puikiai išmano motyvuojančius veiksmius ir geba taikyti veiksmingas mokytis motyvuojančias priemones, todėl mano mokymosi motyvacija mokymosi procese iš neigiamos keičiasi į teigiamą	13 %
Mano mokymosi motyvacija nepriklauso nuo mokymus vedančio asmens gebėjimo taikyti veiksmingas mokytis motyvuojančias priemones ar motyvuojančių veiksmių išmanymo	2 %
Mokymus vedantis asmuo neišmano motyvuojančių veiksmių ir negeba taikyti veiksmingų mokytis motyvuojančių priemonių, bet mano mokymosi motyvacijos tai neveikia	2 %
Mokymus vedantis asmuo puikiai išmano motyvuojančius veiksmius ir geba taikyti veiksmingas mokytis motyvuojančias priemones, bet mano mokymosi motyvacija nuo to nesikeičia – ji išlieka neigiama per visą mokymosi procesą	0 %
Mokymus vedantis asmuo neišmano motyvuojančių veiksmių ir negeba taikyti veiksmingų mokytis motyvuojančių priemonių tai neigiamai veikia mano mokymosi motyvaciją	0 %

Tyrimo apibendrinimas. Apibendrinant tyrimo rezultatų analizę, galima teigti, kad daugelį respondentų mokytiis motyvuoja siekis mokymosi procese patenkinti konkretų poreikį: jiems svarbu išspręsti problemas, kurių kilo auginant vaikus, keistis ir įgyti naujų elgesio bei bendravimo su vaiku įgūdžių, didinti pasitikėjimą savimi, kaip tėvu, ir savo jėgomis. Kaip vienus pagrindinių išorinių mokytiis motyvuojančių veiksmių respondentai nurodė mokymo turinį ir taikomus metodus bei mokymus vedančio asmens profesionalumą.

Atliekant tyrimą išryškėjo edukacinėms ir bendrosioms priskirtinos andragogo kompetencijos, būtinos siekiant veiksmingai motyvuoti mokytiis pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius: gebėjimas padrašinti tėvus atsiverti, didinti jų pasitikėjimą savimi, informacijos pateikimo ir klausymosi įgūdžiai, empatiškumas, gebėjimas pasirinkti tinkamus mokymo(si) metodus. Be to, nustatyta, kad andragogas savo veikloje turėtų vengti išankstinio nusistatymo besimokančiųjų atžvilgiu ir savo asmeninių interesų kėlimo aukščiau tėvų poreikių, nes tai neigiamai veikia pastarųjų mokymosi motyvaciją.

Tyrimu nustatytos pozityviosios tėvystės mokymo grupėse taikomos motyvuojančios mokytiis priemonės ir jų veiksmingumas. Tėvams motyvuoti mokytiis taikomos veiksmingos motyvavimo priemonės: mokymasis diskutuojant grupėje, dalijantis patirtimi, mokantis vieniems iš kitų; mokymo procese patraukliai andragogo perteikiama informacija, atsižvelgiant į užsiėmimo temą apie vaiko raidą, tėvų ir vaikų santykius, vaikų elgesio koregavimo būdus ir pan.; problemų analizė, namų darbai, į kuriuos įtraukiami šeimos nariai, taip lavinant naują įgūdį, bei jų aptarimas; refleksija, kai tėvai reflektuoja savo vaikų auginimo patirtį, gauna grįžtamąjį ryšį iš mokymus vedančio asmens bei kitų mokymuose dalyvaujančių tėvų dėl savo auklėjimo stiliaus; atsipalaidavimo pratimai. Tyrimu nustatyta, kad tėvus veiksmingai mokytiis motyvuoja teigiamas grupės vadovo požiūris į grupės dalyvius ir jų vaikus; sudarytos fizinės sąlygos tėvams sėdėti ratu, kt.

Tyrimu atskleista, kad tėvų mokymosi motyvacija yra kintamas reiškinys, kaita labiausiai priklauso nuo mokymus vedančio asmens ir paties mokymo dalyvio asmeninio nusiteikimo. Daugeliu atvejų teigiama tėvų mokymosi motyvacijos kaita priklauso nuo andragogo profesionalumo: tėvus motyvuojančių mokytiis veiksmių ir priemonių išmanymo bei gebėjimo jas veiksmingai taikyti pozityviosios tėvystės mokymuose.

Išvados ir siūlymai

Daugelio tėvų mokymosi motyvacija grindžiama jos palaikymu ir stiprinimu per visą pozityviosios tėvystės mokymo procesą, atliepiant esminius jų poreikius spręsti su vaikų auginimu iškilusias problemas, keistis ir įgyti naujų elgesio bei bendravimo su vaiku įgūdžių, didinti pasitikėjimą savimi, kaip tėvu, ir savo jėgomis. Kadangi mokymo procese tėvų mokymosi motyvacijos kaitai svarbus mokymus vedantis asmuo – andragogas ir paties dalyvio nusiteikimas, pozityviosios tėvystės mokymo grupių dalyvius motyvuojančių mokytiis veiksmių ir taikomų motyvuojančių mokytiis priemonių veiksmingumo tendencijos gali būti praktiškai naudingos andragogams, siekiant išlaikyti ir skatinti tėvų mokymosi motyvaciją bei užtikrinti jos teigiamą kaitą per visą mokymosi procesą.

Tyrimo rezultatai atskleidė, kad suaugusiųjų pozityviosios tėvystės labiausiai motyvuoja mokyti vidiniai (paties mokymo dalyvio asmeninis nusiteikimas, jo individualių poreikių, lūkesčių, susijusių su vaikų auklėjimu, atliepimas) ir išoriniai (mokymo turinys, taikomi skatinamieji mokymosi metodai ir mokymus vedančio asmens profesionalumas, jo edukacinės ir bendrosios kompetencijos, asmeninė bei profesinė patirtis, pozityvus požiūris į dalyvius ir jų vaikus, gebėjimas valdyti grupės heterogeniškumą, motyvuoti mokyti) veiksniai bei šios, respondentų požiūriu, veiksmingos juos mokyti motyvuojančios priemonės: andragogo patraukliai perteikiamas aktualus mokymo(si) turinys; pozityvi emocinė ir palanki fizinė mokymosi aplinka; mokymasis diskutuojant grupėje, bendraujant ir bendradarbiaujant, analizuojant bei sprendžiant problemas, dalijantis patirtimi ir vieniems iš kitų mokantis; grįžtamasis ryšys; refleksija.

Empirinių duomenų analizė atskleidė, kad siekiant palaikyti pozityviosios tėvystės mokymo dalyvių mokymosi motyvaciją ir skatinti teigiamą jos kaitą, andragogui svarbu tinkamai parinkti ir gebėti taikyti dalyvius mokyti motyvuojančias priemones, kurių veiksmingumas, atsižvelgiant į dalyvių lytį, gali skirtis, ypač tai svarbu parenkant skatinamuosius mokymosi metodus ir priemones, kuriomis andragogas kuria pozityvią mokymosi aplinką.

Tyrimas patvirtino, kad mokymosi motyvacijos kaita su besimokančių suaugusiųjų demografinėmis charakteristikomis nesusijusi, svarbus ne tik dalyvio asmeninis nusiteikimas, bet ir andragogo vaidmuo, tai, kiek jis išmano tėvus motyvuojančius mokyti veiksnius, taiko veiksmingas mokyti motyvuojančias priemones, geba kurti palankią mokymosi aplinką, skatindamas grupės dalyvių sąveiką, o ne apsiribodamas vien formaliu pozityviosios tėvystės mokymų vykdymu ir informacijos vaikų auginimo klausimais teikimu.

Remiantis tyrimo rezultatų analize ir išvadomis, pateikiami siūlymai andragogams, vedantiems pozityviosios tėvystės mokymus ir siekiantiems veiksmingo dalyvių motyvavimo mokyti per visą mokymosi procesą:

- Per pirmuosius (1–2) užsiėmimus išsiaiškinti dalyvių mokymosi motyvaciją skatinančius veiksnius.
- Sukurti instrumentą (anketą) ir mokymosi procese (pradžioje bei mokymams įpusėjus) tirti, kaip kinta tėvų mokymosi motyvacija.
- Vertinti mokymuose taikomų tėvus motyvuojančių mokyti priemonių veiksmingumą, pasitelkiant tėvų anketavimą.
- Motyvuojančias mokyti priemones taikyti paisant dalyvių ypatumų ir atsižvelgiant į jų mokymosi motyvacijos lygį.
- Veiklą grįsti transformacinės lyderystės principais, skatinti dalyvių tarpusavio sąveiką, vengti savo asmeninių tikslų kėlimo aukščiau besimokančiųjų interesų, išankstinio nusistatymo ir neigiamų emocijų.

Literatūra

- Breidokienė, R., Ignatovičienė, S. (2015). *Pozityviosios tėvystės įgūdžių ugdymo metodinės rekomendacijos*. Vilnius: Lietuvos Respublikos socialinės apsaugos ir darbo ministerija. Prieiga internete: http://www.sppd.lt/media/mce_filebrowser/2015/02/18/Pozityviosios_tevystes_igudziu_ugdymo_metodines_rekomendacijos.pdf [žiūrėta 2020-04-30].
- Burvytė, S. (2014). *Pozityvioji tėvystė: kaip sukurti abipusę pagarba paremtus tėvų ir vaikų santykius?* Interviu skelbtas Lietuvos edukologijos universiteto svetainėje 2014-11-20. Prieiga internete: https://leu.lt/lt/leu_naujienos/universiteto-naujienos/pozityvioji_tevyste.html [žiūrėta 2020-04-29].
- Burvytė, S. (2016). Tėvų, auginančių ikimokyklinio amžiaus vaikus, pozityviosios tėvystės suvokimas. *Socialinis ugdymas / Socialinė partnerystė ir inovacijos*, T. 44, Nr. 3, p. 36–57.
- Carrol, P., Hamilton, W. K. (2016). Positive Discipline Parenting Scale: Reliability and Validity of a Measure. *The Journal of Individual Psychology*, Vol. 72 (1), p. 60–74. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:3671/ehost/detail/detail?vid=0&sid=41867e12-74b2-4ae4-9340-3f6ef9e68d7e%40sessionmgr120&bdata=JnNpdGU9ZWhvc3QtbGl2ZQ%3d%3d#AN=116528129&db=a9h> [žiūrėta 2020-04-28].
- Dreikurs, R., Soltz, V. (2017). *Laimingi vaikai: iššūkis tėvams*. Vilnius: Vaga.
- Drobeliienė, G. (2016). Tėvystės gebėjimų ugdymo veiksmingumo didinimo perspektyvos. *Švietimo problemas analizė*, Nr. 6 (149). Vilnius: Švietimo ir mokslo ministerija. Prieiga internete: https://www.smm.lt/uploads/documents/tyrimai_ir_analizes/T%C4%97vyst%C4%97s%20ugdymas_GALUTINIS.pdf [žiūrėta 2020-04-27].
- Frank, T. J., Keown, L. J., Sanders, M. R. (2015). Enhancing Father Engagement and Interparental Teamwork in an Evidence-Based Parenting Intervention: A Randomized-Controlled Trial of Outcomes and Processes. *Behavior Therapy*, Vol. 46(6), p. 749–763. Prieiga internete: <https://doi.org/10.1016/j.beth.2015.05.008> [žiūrėta 2020-04-26].
- Gegenfurtner, R., Vauras, M. (2012). Age-related differences in the relation between motivation to learn and transfer of training in adult continuing education. *Contemporary Educational Psychology*, Vol. 37, p. 33–46. Prieiga internete: <https://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4417/science/article/pii/S0361476X11000415?via%3Dihub> [žiūrėta 2020-04-25].
- Gorges, J. (2016). Why adults learn: Interpreting adults' reasons to participate in education in terms of Eccles subjective task value. *International Online Journal of Education and Teaching (IOJET)*, Vol. 3(1), p. 26–41. Prieiga internete: <http://iojet.org/index.php/IOJET/article/view/115/120> [žiūrėta 2020-04-24].
- Jatkauskienė, B. (2013). *Andragogų profesionalizacijos sistemos procesionali raiška*. Monografija. Klaipėda: Klaipėdos universiteto leidykla.
- Jones, A. R. (2013). Increasing Adult Learner Motivation For Completing Self-Directed E-Learning. *Performance Improvement*, Vol. 52(7), p. 32–42. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:2061/doi/10.1002/pfi.21361/full> [žiūrėta 2020-04-23].
- Jonynienė, J., Kern, R. M., Gfroerer, K. P. (2015). Efficacy of Lithuanian Systematic Training for Effective Parenting (STEP) on Parenting Style and Perception of Child Behavior. *The Family Journal*, Vol. 23(4), p. 392–406. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4365/doi/abs/10.1177/1066480715574473> [žiūrėta 2020-04-22].
- Kormos, J., Scizer, K. (2014). The Interaction of Motivation, Self-Regulatory Strategies, and Autonomous Learning Behavior in Different Learner Groups. *TESOL Quarterly*, Vol. 48(2), p. 275–299. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:2061/doi/10.1002/tesq.129/full> [žiūrėta 2020-04-21].
- Lansford, E. J. (2017). Family and cultural contexts of parental discipline and children's adjustment: Introduction to the special section. *International Journal of Behavioral Development*, Vol. 41(4), p. 463–464. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4365/doi/pdf/10.1177/0165025417708343> [žiūrėta 2020-04-19].
- Larzelere, R. E., Gunnoe, M. L., Roberts, M. W., Ferguson, Ch. J. (2017). Children and Parents Deserve Better Parental Discipline Research: Critiquing the Evidence for Exclusively “Positive” Parenting. *Marriage & Family Review*, Vol. 53 (1), p. 24–35. Prieiga internete: <https://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4418/doi/pdf/10.1080/01494929.2016.1145613> [žiūrėta 2020-04-17].
- Lindsay, G., Totsika, V. (2017). The effectiveness of universal parenting programmes: the CAN parent trial. *BMC psychology*, Vol. 5 (1), p. 35. Prieiga internete: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC5651580/> [žiūrėta 2020-04-16].

- LR vaiko teisių pagrindų įstatymas.* (2017). Vilnius. Prieiga internete: <https://www.e-tar.lt/portal/lt/legalAct/48953b10f7511e68034be159a964f47> [žiūrėta 2020-04-16].
- Ludmer, J. A., Salsbury, D., Suarez, J., Andrade, B. F. (2017). Accounting for the impact of parent internalizing symptoms on Parent Training benefits: The role of positive parenting. *Behaviour Research and Therapy*, Vol. 97, p. 252–258. Prieiga internete: <https://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4417/science/article/pii/S0005796717301705?via%3Dihub> [žiūrėta 2020-04-13].
- Mihelic, M., Morawska, A., Filus, A. (2017). Effects of Early Parenting Interventions on Parents and Infants: A Meta-Analytic Review. *Journal of Child and Family Studies*, Vol. 26(6), p. 1507–1526. Prieiga internete: <https://ezproxy.biblioteka.ku.lt:4394/article/10.1007/s10826-017-0675-y> [žiūrėta 2020-04-10].
- Neformaliojo švietimo programos. Pozityvios tėvystės mokymai.* Prieiga internete: <https://www.aikos.smm.lt/Registrai/Kvalifikacijos-tobulinimo-programos/> [žiūrėta 2020-05-06].
- Rodrigo, M. J. (2016). Quality of implementation in evidence-based positive parenting programs in Spain: Introduction to the special issue. *Psychosocial Intervention*, Vol. 25(2), p. 63–68. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:3671/ehost/pdfviewer/pdfviewer?vid=1&sid=d41be340-6d28-4aa4-9405-72123ef41cc7%40pdv-sessmgr01> [žiūrėta 2020-05-03].
- Seay, A., Freyesteinson, W. M., McFarlane, J. (2014). Positive Parenting. *Nursing Forum*, Vol. 49(3), p. 200–208. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:2061/doi/10.1111/nuf.12093/full> [žiūrėta 2020-05-10].
- Stahlschmidt, M. J., Seay, J. Th. K. D., Lewis, E. M., Kohl, P. L. (2013). Recruiting fathers to parenting programs: Advice from dads and fatherhood program providers. *Children and Youth Services Review*, Vol. (35). Prieiga internete: <https://www.ncbi.nlm.nih.gov/pmc/articles/PMC4002003/> [žiūrėta 2020-04-17].
- Vyšniauskytė-Rimkienė, J., Matulevičiūtė, D. (2016). Tėvystės įgūdžių lavinimas tėvų grupėse: socialinių darbuotojų patirties refleksija. *Socialinis darbas. Patirtis ir metodai*, Nr. 18(2), p. 77–91. Prieiga internete: <https://elstalpykla.vdu.lt/handle/1/34008?show=full> [žiūrėta 2020-05-01].
- Wainwright, E., Marandet, E. (2017). Education, parenting and family: The social geographies of family learning. *British Educational Research Journal*, Vol. 43(2), p. 213–229. Prieiga internete: <http://ezproxy.biblioteka.ku.lt:2061/doi/10.1002/berj.3262/full> [žiūrėta 2020-05-04].

ADULT MOTIVATING FACTORS AND MEASURES TO LEARN IN POSITIVE PARENTING TRAINING GROUPS

Laura Vaitkienė, Gitana Tolutienė

Summary

Positive parenting is a complex phenomenon that requires theoretical and practical knowledge, which is not innate and must be nurtured in order to properly form the child's full-fledged personality, while creating a warm parent-child relationship based on mutual respect and positivity. Positive parenting requires not only internal conditions, but also external help, which would enable parents to acquire knowledge in the field of positive parenting and improve those skills.

In Lithuania, with the adoption of the Law on the Framework for the Protection of the Rights of the Child (TAR, 20-02-2017, No. 2780), which prohibited all forms of violence (physical, emotional, sexual and neglect) against children, it becomes even more important for parents to acquire knowledge about positive discipline. According to the data of the Aika Information Learning Opportunities

System, positive parenting training in Lithuania is carried out in accordance with non-formal adult education programs.

When analyzing the possibilities of parents' involvement, and their involvement in positive parenting training, it is important to understand the factors and tools that motivate adults to learn. The analysis of scientific sources of adult learning motivation (Gorges, 2016; Frank et al., 2015; Kormos et al., 2014; Jones, 2013; Stahlschmidt et al., 2013; Jatkauskiene, 2013; Gegenfurtner et al., 2012, etc.) shows that adults' self-determination and interest in learning depends on various conditions. Once an adult has made a decision to participate in the learning process, it is important to be able to maintain his / her learning motivation, which may change (increase or decrease sharply) during the learning process due to various (objective or subjective) reasons. This means that success-oriented adult education and maintaining their long-term learning motivation becomes a real challenge for the andragogue. Hence the research question of how to properly motivate parents to maintain and promote their learning motivation during positive parenting training.

Having analyzed the aspects of development of positive parenting skills in parent groups, it can be stated that the essential conditions for promoting adult learning motivation and its positive change are the participant's internal attitude, perception of learning benefits, as well as the learning environment created by the andragogue. The success and efficiency of the involvement of parents in the process of developing skills of positive parenting largely depends on the professionalism of the andragogue, their internal and external resources, and their ability to motivate learners. In other words, it is necessary for the andragogue to know the learners, to take into account their personal needs, interests, expectations, and to find out the factors that determine their learning motivation and, accordingly, to apply appropriate measures to motivate the learning parents.

It should be noted that research on the factors and tools that motivate parents to learn, which would help professionals (andragogues) who conduct positive parenting training to effectively strengthen parental learning motivation, is sorely lacking. Thus, in order to ensure a smooth adult learning process and to motivate them properly, maintain learning motivation and ensure its positive change, it is important for an andragogue to know the factors and tools that motivate participants to learn in positive parenting training groups. Therefore, the study discussed in this article causes a scientific problem: what internal and external factors motivate adults to learn and what effective measures should an andragogue use to motivate learners in positive parenting training groups and thus maintain a positive motivation for their education throughout the learning process?

Object: factors and tools motivating learning parents to learn.

Aim: to reveal and substantiate the factors that motivate adults to learn and effective learning motivational measures in positive parenting training groups.

In order to find out the positive parenting training group participants' attitude to the factors and measures motivating them to learn, a research tool (questionnaire) was developed. The e-mail survey was conducted in 2020, February to March. The study involved 105 parents who are attending or have attended positive parenting training groups in major Lithuanian cities – Klaipėda, Kaunas and Vilnius.

The overall analysis of the respondents' demographic data showed that the absolute majority of the survey participants were women: as many as 90.5% of them. The majority of respondents were over the age of 24: more than half (58.1%) of the respondents were aged 35–44, 28.6% respondents aged 25–34. The largest share of respondents (84.8%) were employed and with higher education (70.5%). This suggests that positive parenting training groups are heterogeneous – they bring people of different ages, genders and social statuses together. Meanwhile, demographic data on the gender of respondents confirmed the statements of researchers (Stahlschmidt et al., 2013; et al.) that just a small number of parents (men) participate in positive parenting training groups. Therefore, it can be stated that the motivation of parents (men) to learn must be given appropriate attention.

Summarizing the analysis of the research results, it can be stated that the learning motivation of many parents is based on maintaining and strengthening it in all positive parenting trainings, responding to their basic needs to solve child-bringing problems, exchanging and acquiring new behavioral and communication skills, strengthening self-confidence in parenthood. As the person leading the training (andragogue) and the participant's own attitude – play an important role in changing parents' learning motivation, the tendencies of effectiveness of positive parenting training group can be useful to the andragogue to maintain learners' motivation and ensure positive change throughout the learning process.

The results of the research show that adults are most motivated by positive parenting to learn internally (personal participant's personal attitude, response to his/her individual needs, expectations related to children's upbringing) and external (training content, activating learning methods and professionalism of the person conducting training, and general competencies, personal and professional experience, positive attitude towards participants and their children, ability to manage group heterogeneity, motivate to learn) factors and the following, from the respondents' point of view, effective motivating learning tools: andragogue attractively conveys relevant teaching content; a positive emotional and supportive physical learning environment; learning through group discussions, communication and collaboration, problem analysis and sharing, sharing experiences and learning from each other; feedback; reflection.

The analysis of empirical data revealed that in order to maintain the learning motivation of positive parenting training participants and promote motivation's positive change, it is very important for an andragogue to properly select and to be able to apply motivational measures, as the effectiveness of these measures may vary according to gender – this would especially apply when selecting methods as well as the means by which the andragogue creates a positive learning environment.

The study confirmed that the change in learning motivation is not related to the demographic characteristics of adult learners, and is not only dependant on the participant's personal attitude, but also on the role of andragogue who encourages interaction between group members, rather than being limited to providing only formal training and information on parenting issues.

Based on the analysis of the research results and conclusions, the following suggestions should be made for andragogues who conduct positive parenting training and seek effective motivation of participants to learn throughout the learning process:

- Find out the factors that motivate the participants to learn during the first (1–2) sessions.
- Create an instrument (questionnaire) and study the change of parents' learning motivation during the learning process (at the beginning and at the middle of the training).
- Evaluate the effectiveness of the measures used to motivate parents to learn during the trainings, using the parents' questionnaire.
- Apply motivational learning measures taking into account the peculiarities of the participants and their level of learning motivation.
- Base the activity on the principles of transformational leadership, promote the interaction of the participants, avoid raising their personal goals above the interests of the learners, avoid prejudice and negative emotions.

Gitana Tolutienė – docentė, daktarė (socialiniai mokslai – edukologija), Klaipėdos universiteto Socialinių ir humanitarinių mokslų fakulteto Tęstinių studijų centras.

El. paštas: gitana.tolutiene@gmail.com